THỰC TRẠNG GIÁO DỤC KỸ NĂNG TỰ BẢO VỆ CHO TRẺ 5-6 TUỔI QUA HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHÓA Ở MỘT SỐ TRƯỜNG MẦM NON PHƯỜNG BẢY HIỀN THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Nguyễn Châu Ngọc*, **Bùi Thị Giáng Hương
***Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh**
****Trường Đại học Sài Gòn**
Email: Nguyenchaungoc7891@gmail.com, btghuong@sgu.edu.vn

Tóm tắt: *Giáo dục kỹ năng tự bảo vệ có vai trò quan trọng đối với trẻ 5–6 tuổi, giúp trẻ nhận biết nguy cơ và hình thành hành vi an toàn. Hoạt động ngoại khóa tạo cơ hội để trẻ trải nghiệm, thực hành và vận dụng kỹ năng trong các tình huống gần gũi với thực tiễn. Nghiên cứu nhằm khảo sát thực trạng giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa tại một số trường mầm non ở phường Bảy Hiền, Thành phố Hồ Chí Minh. Nghiên cứu được thực hiện với 60 giáo viên mầm non bằng phương pháp điều tra bảng hỏi và phỏng vấn. Kết quả cho thấy hoạt động ngoại khóa chưa được khai thác thường xuyên; giáo viên chủ yếu chú trọng các nội dung nhận biết nguy cơ, phòng tránh và sử dụng các phương pháp trực quan, trải nghiệm. Nghiên cứu đề xuất tăng cường hoạt động ngoại khóa theo hướng trải nghiệm, thực hành và nâng cao năng lực giáo viên.*

Từ khóa: *kỹ năng tự bảo vệ; hoạt động ngoại khóa; trẻ 5–6 tuổi; giáo dục mầm non.*

THE CURRENT STATUS OF SELF-PROTECTION SKILLS EDUCATION FOR 5–6-YEAR-OLD CHILDREN THROUGH EXTRACURRICULAR ACTIVITIES AT SELECTED PRESCHOOLS IN BAY HIEN WARD, HO CHI MINH CITY

Abstract: *Self-protection skills education plays an important role in helping 5–6-year-old children recognize risks and develop safe behaviors. Extracurricular activities provide opportunities for children to experience, practice, and apply these skills in real-life situations. This study investigated the current status of self-protection skills education through extracurricular activities at selected preschools in Bay Hien Ward, Ho Chi Minh City. The study involved 60 preschool teachers, using questionnaires and interviews. The findings show that extracurricular activities were not utilized frequently, while teachers mainly focused on risk recognition, prevention, and visual and experiential approaches. The study suggests strengthening extracurricular activities through experiential learning and practice, while enhancing teachers' professional capacity.*

Keywords*: self-protection skills; extracurricular activities; 5–6-year-old children; preschool education.*

Nhận bài: 23/08/2026 *Phản biện: 23/09/2026* *Duyệt đăng: 26/09/2026*

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Kỹ năng tự bảo vệ là nội dung cần thiết đối với trẻ mầm non, giúp trẻ nhận biết nguy cơ, lựa chọn hành vi an toàn và chủ động ứng phó với các tình huống có thể gây hại. Trong bối cảnh trẻ ngày càng đối mặt với các nguy cơ như tai nạn thương tích, bạo lực, xâm hại và rủi ro từ môi trường sống, giáo dục kỹ năng tự bảo vệ ngay từ lứa tuổi mầm non là yêu cầu cần thiết.

Chương trình Giáo dục mầm non (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2021) xác định mục tiêu phát triển toàn diện, trong đó chú trọng khả năng bảo đảm an toàn, tự phục vụ và tự bảo vệ của trẻ. Đặc biệt, trẻ 5–6 tuổi có sự phát triển mạnh về nhận thức, ngôn ngữ và điều chỉnh hành vi, thuận lợi cho việc hình thành các kỹ năng này.

Trong các hình thức giáo dục, hoạt động ngoại khóa tạo môi trường trải nghiệm, giúp trẻ quan sát, thực hành và vận dụng kỹ năng trong những tình huống gần với thực tế. Qua đó, trẻ không chỉ tiếp thu kiến thức mà còn rèn khả năng xử lý tình huống, ra quyết định và hình thành hành vi an toàn.

Bài báo nghiên cứu thực trạng giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa tại một số trường mầm non ở phường Bảy Hiền, Thành phố Hồ Chí Minh, từ đó đề xuất định hướng nâng cao hiệu quả giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Lý luận về giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa ở trường mầm non

2.1.1. Một số khái niệm cơ bản

Kỹ năng tự bảo vệ của trẻ 5–6 tuổi là khả năng vận dụng kiến thức và kinh nghiệm để nhận biết các tình huống nguy hiểm hoặc bất ngờ (Nguyễn Thị Thy Giang, 2020), từ đó lựa chọn và thực hiện cách ứng phó phù hợp nhằm bảo đảm an toàn

về thể chất và tinh thần (Nguyễn Hoàng Phương Thảo, 2018).

Hoạt động ngoại khóa ở trường mầm non là các hoạt động giáo dục được tổ chức ngoài hoạt động học chính khóa, dưới sự hướng dẫn và giám sát của giáo viên, nhằm bổ trợ, mở rộng nội dung giáo dục thông qua trải nghiệm, khám phá và tương tác với môi trường tự nhiên, xã hội (Metsäpelto & Pulkkinen, 2014).

Giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa là quá trình tác động sư phạm có mục đích, có kế hoạch, giúp trẻ hình thành nhận thức, thái độ và hành vi phù hợp trong nhận biết, phòng tránh và ứng phó với nguy hiểm, qua đó bảo đảm an toàn cho bản thân.

2.1.2. Đặc điểm giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ qua hoạt động ngoại khóa

Thứ nhất, tính trải nghiệm và thực hành cao. Trẻ được trực tiếp quan sát, khám phá, thực hành và vận dụng kỹ năng trong các tình huống gần gũi với đời sống. Đặc điểm này phù hợp với quan điểm giáo dục trải nghiệm của Dewey (1938) và Kolb (1984), coi kinh nghiệm thực tiễn là cơ sở quan trọng của việc hình thành kiến thức và kỹ năng.

Thứ hai, tính linh hoạt. Hoạt động có thể được tổ chức tại sân trường, khu vui chơi, địa điểm tham quan – dã ngoại hoặc môi trường cộng đồng với nhiều hình thức như trò chơi, đóng vai, trải nghiệm và xử lý tình huống.

Thứ ba, tính thực tiễn và tích hợp. Nội dung xuất phát từ những nguy cơ trẻ có thể gặp trong đời sống, đồng thời tích hợp với phát triển thể chất, nhận thức, ngôn ngữ và tình cảm – kỹ năng xã hội, giúp trẻ biết nhận diện, phòng tránh, ứng phó và tìm kiếm sự hỗ trợ khi cần.

2.1.3. Quá trình giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa

a. Mục tiêu

Giúp trẻ nhận diện các tình huống nguy hiểm trong gia đình, nhà trường và xã hội; hình thành kỹ năng phòng tránh, từ chối hành vi không phù hợp, tìm kiếm sự giúp đỡ và xử lý một số tình huống đơn giản liên quan đến an toàn cá nhân; đồng thời phát triển sự mạnh dạn, tự tin và chủ động khi đối mặt với nguy cơ mất an toàn.

b. Nội dung

Căn cứ Nghị định số 80/2017/NĐ-CP của Chính phủ về môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện, phòng, chống bạo lực học đường; Chỉ thị số 505/CT-BGDĐT ngày 20/02/2017 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về tăng cường các giải pháp xây dựng môi trường giáo dục thân thiện, bảo đảm an toàn về thể chất và tinh thần cho trẻ; Chương trình Giáo dục mầm non (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2021) và Chuẩn phát triển trẻ 5 tuổi, nội dung giáo dục kỹ năng tự bảo vệ gồm:

Thứ nhất, nhận biết nguy cơ mất an toàn. Trẻ được hướng dẫn nhận diện các nguy cơ từ đồ vật sắc nhọn, điện, nước nóng, hóa chất, ao hồ, phương tiện giao thông, người lạ và các hành vi có nguy cơ xâm hại, qua đó hình thành ý thức cảnh giác.

Thứ hai, phòng tránh nguy cơ. Trẻ được hướng dẫn tuân thủ các quy tắc an toàn khi học tập, vui chơi, tham gia giao thông và hoạt động ngoài trời; biết tránh xa đồ vật, địa điểm hoặc hành vi nguy hiểm; không đi theo hoặc nhận quà từ người lạ và biết bảo vệ cơ thể.

Thứ ba, ứng phó và tìm kiếm sự hỗ trợ. Trẻ được rèn khả năng bình tĩnh xử lý tình huống, biết từ chối, kêu cứu, tìm người lớn đáng tin cậy và ghi nhớ một số thông tin cá nhân cần thiết khi bị lạc, gặp cháy nổ hoặc nguy cơ xâm hại.

Thứ tư, hình thành hành vi và thói quen an toàn. Trẻ được rèn vệ sinh cá nhân, tuân thủ quy định an toàn, sử dụng đồ dùng đúng cách và lựa chọn hành vi phù hợp trong học tập, vui chơi và sinh hoạt.

c. Phương pháp

Phương pháp thực hành, trải nghiệm: Thông qua hoạt động ngoài trời, tham quan, dã ngoại, trò chơi và xử lý tình huống, trẻ được trực tiếp luyện tập các hành vi an toàn trong bối cảnh gần gũi với cuộc sống, qua đó chuyển kiến thức thành kỹ năng thực tiễn.

Phương pháp tạo tình huống giáo dục: Giáo viên xây dựng các tình huống như gặp người lạ, bị lạc, phát hiện đồ vật nguy hiểm hoặc gặp sự cố khi vui chơi để trẻ thảo luận, lựa chọn cách ứng xử và thực hành thông qua đóng vai. Qua đó, trẻ phát triển khả năng nhận diện nguy cơ và xử lý tình huống phù hợp.

Phương pháp trò chơi: Các trò chơi vận động, học tập và mô phỏng tình huống giúp trẻ vận dụng kiến thức, phát triển khả năng quan sát, giao tiếp và giải quyết vấn đề, đồng thời củng cố kỹ năng phòng tránh nguy hiểm.

Phương pháp trực quan: Giáo viên sử dụng tranh ảnh, video, mô hình hoặc làm mẫu các hành

vi an toàn như đội mũ bảo hiểm, đi theo hàng, xử lý khi gặp người lạ hoặc nhận biết khu vực nguy hiểm, giúp trẻ tiếp thu kiến thức sinh động và phù hợp với đặc điểm lứa tuổi.

Phương pháp dùng lời: Giáo viên sử dụng trò chuyện, đàm thoại, đặt câu hỏi, giải thích, kể chuyện, gợi ý và nhận xét để giúp trẻ nhận biết nguy cơ, hiểu hành vi an toàn và lựa chọn cách ứng phó phù hợp; đồng thời khuyến khích trẻ chia sẻ kinh nghiệm và đề xuất cách giải quyết tình huống.

2.2. Thực trạng về giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa ở một số trường mầm non phường Bảy Hiền Thành phố Hồ Chí Minh

2.2.1 Phương pháp nghiên cứu

Tiêu chuẩn chọn mẫu: giáo viên mầm non (GVMN) dạy đang công tác tại trường mầm non trên địa bàn phường Bảy Hiền, Thành phố Hồ Chí Minh. Thời gian khảo sát được tiến hành từ tháng 3 đến tháng 5 năm 2026. Hình thức khảo sát 60 GVMN bằng qua Google form và phỏng vấn trực tiếp 6 GVMN.

Công cụ: nghiên cứu này sử dụng bảng hỏi (10 câu hỏi đóng) gồm nhận thức của GVMN về kỹ năng tự bảo vệ (Câu 1,2); hình thức giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ (Câu 3); quá trình giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ qua hoạt động ngoại khóa về mục tiêu (Câu 4), nội dung (Câu 6), phương pháp (Câu 7,8), phương tiện (Câu 9), các yếu tố ảnh hưởng (Câu 10). Hệ số tin cậy của câu 4 đạt 0,976; câu 6 đạt 0,994; câu 7 đạt 0,881; câu 8 đạt 0,868; câu 9 khía cạnh thực hiện đạt 0,93, mức độ hiệu quả đạt 0,87; câu 10 đạt 0,939. Các hệ số Cronbach's Alpha đều đạt mức cao, cho thấy các nhóm câu hỏi có độ tin cậy tốt và phù hợp để sử dụng trong nghiên cứu.

Dữ liệu định lượng được xử lý bằng thống kê mô tả với SPSS 20.0: tỷ lệ %, điểm trung bình và độ lệch chuẩn, t-test. Dữ liệu định tính được mã hóa và phân tích theo chủ đề.

2.2.2. Thực trạng nhận thức của GVMN về giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5-6 tuổi qua hoạt động ngoại khoá

Kết quả khảo sát cho thấy tỷ lệ cán bộ quản lý và giáo viên mầm non đã có nhận thức đúng về kỹ năng tự bảo vệ khoảng 2/3, cụ thể hiểu đúng khái niệm "kỹ năng tự bảo vệ là khả năng nhận biết tình huống nguy hiểm, lựa chọn và thực hiện các cách ứng phó phù hợp nhằm đảm bảo an toàn cho bản thân" chiếm 60,0%, hiểu đúng cấu trúc kỹ năng tự bảo vệ theo ba thành tố nhận thức – thái độ – hành vi đạt tỷ lệ 63,3%. Bên cạnh đó, vẫn còn 24/60 người (40,0%) chưa hiểu đúng về khái niệm kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ, 22/60 (36,7%) GV nhận thức không chính xác về cấu trúc kỹ năng tự bảo vệ, điều này có ảnh hưởng đến việc giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ.

Khảo sát nhận thức về giáo dục kỹ năng tự bảo vệ qua hoạt động ngoại khóa, có tỷ lệ nhỏ (11,7%) xu hướng nghĩ hoạt động ngoại khóa là các hoạt động tham quan, dã ngoại hoặc vui chơi ngoài giờ học. Trong khi có đến 88,3% GVMN có quan điểm giáo dục kỹ năng tự bảo vệ hoạt động ngoại khóa theo hướng tạo cơ hội cho trẻ trải nghiệm, khám phá và mở rộng kiến thức ngoài các hoạt động học tập thường ngày. Tỷ lệ này là khả quan cho việc giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5 – 6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa.

2.2.3. Thực trạng giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5 – 6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa

Mức độ lựa chọn mục tiêu giáo dục kỹ năng tự bảo vệ của trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa

Kết quả khảo sát cho thấy mục tiêu "Giúp trẻ nhận diện các tình huống nguy hiểm" được lựa chọn thường xuyên nhất, với 50/60 GVMN (83,3%) lựa chọn mức thường xuyên và 10/60 (16,7%) mức thỉnh thoảng; không có GVMN lựa chọn mức chưa bao giờ. Mục tiêu "Rèn luyện các kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ" cũng có 50/60 GVMN (83,3%) lựa chọn thường xuyên, 8/60 (13,3%) thỉnh thoảng và 2/60 (3,3%) chưa bao giờ.

Đối với mục tiêu "Hình thành sự mạnh dạn, tự tin, hứng thú và tính tích cực khi tham gia hoạt động ngoại khóa", có 48/60 GVMN (80,0%) lựa chọn thường xuyên, 10/60 (16,7%) thỉnh thoảng và 2/60 (3,3%) chưa bao giờ. Mục tiêu "Tạo điều kiện cho trẻ được trải nghiệm, thực hành kỹ năng tự bảo vệ" có tỷ lệ lựa chọn thường xuyên thấp nhất, với 45/60 GVMN (75,0%), 13/60 (21,7%) thỉnh thoảng và 2/60 (3,3%) chưa bao giờ.

Nhìn chung, GVMN chú trọng mục tiêu giúp trẻ nhận diện nguy hiểm và rèn luyện kỹ năng tự bảo vệ, nhưng việc tạo cơ hội cho trẻ trực tiếp trải nghiệm và thực hành vẫn chưa được quan tâm tương xứng.

Mức độ thực hiện các nội dung giáo dục kỹ năng tự bảo vệ của trẻ 5 - 6 tuổi quan hoạt động ngoại khóa

Bảng 1. Mức độ thực hiện các nội dung giáo dục kỹ năng tự bảo vệ của trẻ 5 - 6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa

TT	Nội dung giáo dục kỹ năng tự bảo vệ	M	ĐLC
1	Giáo dục trẻ nhận biết các yếu tố và tình huống có nguy cơ không an toàn	4,38	0,58
2	Giáo dục trẻ cách phòng tránh các nguy cơ mất an toàn trong cuộc sống	4,30	0,65
3	Giáo dục trẻ cách ứng phó và tìm kiếm sự hỗ trợ khi gặp tình huống nguy hiểm	4,20	0,71
4	Giáo dục trẻ hình thành các hành vi và thói quen đảm bảo an toàn cho bản thân	4,33	0,66

Kết quả Bảng 1 cho thấy, nội dung "Giáo dục trẻ nhận biết các yếu tố và tình huống có nguy cơ không an toàn" có mức độ thực hiện cao nhất với M = 4,38; ĐLC = 0,58. Tiếp đến là nội dung "Giáo dục trẻ hình thành các hành vi và thói quen đảm bảo an toàn cho bản thân" với M = 4,33; ĐLC = 0,66, và nội dung "Giáo dục trẻ cách phòng tránh các nguy cơ mất an toàn trong cuộc sống" với M = 4,30; ĐLC = 0,65. GVMN cho biết các nội dung trên được thực hiện ở mức thường xuyên và luôn luôn. Qua đó cho thấy giáo viên chú trọng đến việc giúp trẻ nhận biết nguy cơ, phòng tránh và hình thành các hành vi, thói quen đảm bảo an toàn cho bản thân.

Nội dung "Giáo dục trẻ cách ứng phó và tìm kiếm sự hỗ trợ khi gặp tình huống nguy hiểm" có mức độ thực hiện thấp nhất trong bốn nội dung (M = 4,20; ĐLC = 0,71). Có 31/60 GVMN (51,7%) thực hiện thường xuyên và 21/60 GVMN (35,0%) thực hiện luôn luôn; bên cạnh đó, 7/60 GVMN (11,7%) thực hiện thỉnh thoảng và 1/60 GVMN (1,7%) thực hiện hiếm khi. Kết quả cho thấy GVMN chú trọng hơn đến việc giúp trẻ nhận biết, phòng tránh và hình thành hành vi an toàn, trong khi nội dung ứng phó và tìm kiếm sự hỗ trợ khi gặp tình huống nguy hiểm chưa được thực hiện ở mức tương đương. Đây là nội dung cần được quan tâm hơn trong quá trình giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa.

Mức độ thực hiện và hiệu quả thực hiện của các phương pháp giáo dục kỹ năng tự bảo vệ của trẻ 5 - 6 tuổi quan hoạt động ngoại khóa

Bảng 2. Mức độ thực hiện và hiệu quả thực hiện của các phương pháp giáo dục kỹ năng tự bảo vệ của trẻ 5 - 6 tuổi quan hoạt động ngoại khóa

TT	Phương pháp giáo dục	Mức độ thực hiện (M)	ĐLC	Hiệu quả thực hiện (M)	ĐLC
1	Phương pháp thực hành, trải nghiệm	4,47	0,57	4,50	0,68
2	Phương pháp tạo tình huống giáo dục	4,20	0,58	4,30	0,67
3	Phương pháp trò chơi	4,42	0,59	4,47	0,65
4	Phương pháp trực quan	4,58	0,56	4,53	0,54
5	Phương pháp dùng lời	4,00	0,69	4,08	0,72

Kết quả Bảng 2 cho thấy phương pháp trực quan có mức độ thực hiện cao nhất (M = 4,58; ĐLC = 0,56), với 61,7% GVMN thực hiện luôn luôn và 35,0% thường xuyên; đồng thời đạt hiệu quả cao nhất (M = 4,53; ĐLC = 0,54), với 98,3% GVMN đánh giá tốt và rất tốt. Phương pháp thực hành, trải nghiệm có mức độ thực hiện M = 4,47; ĐLC = 0,57 và hiệu quả M = 4,50; ĐLC = 0,68, trong đó 93,3% GVMN đánh giá tốt và rất tốt. Phương pháp trò chơi cũng được sử dụng thường xuyên (M = 4,42; ĐLC = 0,59) và đạt hiệu quả khá cao (M = 4,47; ĐLC = 0,65).

Phương pháp tạo tình huống giáo dục có mức độ thực hiện M = 4,20; ĐLC = 0,58 và hiệu quả M = 4,30; ĐLC = 0,67. Phương pháp dùng lời có mức độ thực hiện thấp nhất (M = 4,00; ĐLC = 0,69) và hiệu quả thấp nhất (M = 4,08; ĐLC = 0,72), dù 81,7% GVMN vẫn đánh giá ở mức tốt và rất tốt. Nhìn chung, trực quan, thực hành – trải nghiệm và trò chơi là những phương pháp được sử dụng thường xuyên và được đánh giá tích cực nhất.

Mức độ thực hiện và hiệu quả thực hiện của phương tiện giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa

Về phương tiện giáo dục, đồ dùng trực quan và học liệu được sử dụng thường xuyên nhất, với 32/60 GVMN (53,3%) lựa chọn luôn luôn và 24/60 (40,0%) thường xuyên. Đồ chơi và phương

tiện trải nghiệm có 28/60 GVMN (46,7%) sử dụng luôn luôn và 22/60 (36,7%) thường xuyên. Với môi trường và cơ sở vật chất, 35/60 GVMN (58,3%) sử dụng thường xuyên và 15/60 (25,0%) luôn luôn.

Phương tiện công nghệ và nghe nhìn được sử dụng ít hơn, với 34/60 GVMN (56,7%) lựa chọn thường xuyên, 12/60 (20,0%) luôn luôn và 14/60 (23,3%) thỉnh thoảng. Nguồn lực con người có 30/60 GVMN (50,0%) sử dụng luôn luôn, 18/60 (30,0%) thường xuyên và 2/60 (3,3%) hiếm khi.

Về hiệu quả, đồ dùng trực quan và học liệu giáo dục được 53/60 GVMN (88,3%) đánh giá ở mức tốt và rất tốt, trong đó 31/60 (51,7%) đánh giá rất tốt. Nhìn chung, các phương tiện giáo dục cơ bản đã được khai thác tương đối hiệu quả, nhưng việc sử dụng công nghệ, phương tiện nghe nhìn và huy động nguồn lực con người vẫn cần được tăng cường.

2.3. Nguyên nhân thực trạng

Kết quả khảo sát cho thấy giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa đã đạt một số kết quả nhưng vẫn còn hạn chế.

Về nhận thức, phần lớn cán bộ quản lý và giáo viên đã hiểu cơ bản về kỹ năng tự bảo vệ và hoạt động ngoại khóa, song vẫn chưa thật sự thống nhất. Một số giáo viên chưa nắm đầy đủ bản chất hoạt động ngoại khóa và cấu trúc kỹ năng tự bảo vệ, ảnh hưởng đến việc xác định mục tiêu, nội dung và cách tổ chức giáo dục.

Về tổ chức thực hiện, giáo viên đã chú trọng lồng ghép kỹ năng tự bảo vệ và sử dụng nhiều phương pháp, phương tiện giáo dục. Tuy nhiên, hoạt động ngoại khóa chưa được tổ chức thường xuyên; sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình và cộng đồng còn hạn chế, làm giảm cơ hội thực hành kỹ năng của trẻ trong các tình huống thực tế.

2.4. Một số gợi ý đề xuất nâng cao giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa

Thứ nhất, tăng cường bồi dưỡng nhận thức và năng lực chuyên môn cho giáo viên thông qua tập huấn, sinh hoạt chuyên môn và chia sẻ kinh nghiệm.

Thứ hai, đẩy mạnh hoạt động ngoại khóa theo hướng trải nghiệm, thực hành và xử lý tình huống như phòng cháy chữa cháy, thoát hiểm, an toàn giao thông, phòng tránh đuối nước và các tình huống giả định.

Thứ ba, đa dạng hóa nội dung, phương pháp và phương tiện giáo dục, tập trung vào phòng chống xâm hại, cháy nổ, đuối nước, an toàn giao thông và kỹ năng tìm kiếm sự hỗ trợ; đồng thời khai thác hiệu quả tranh ảnh, video, mô hình và học liệu phù hợp.

Thứ tư, tăng cường phối hợp giữa nhà trường, gia đình và cộng đồng trong tuyên truyền, hướng dẫn phụ huynh và tổ chức các hoạt động trải nghiệm với sự tham gia của các lực lượng chuyên môn.

Việc thực hiện đồng bộ các giải pháp trên sẽ góp phần nâng cao chất lượng giáo dục kỹ năng tự bảo vệ, tạo điều kiện để trẻ được trải nghiệm, thực hành và hình thành hành vi an toàn phù hợp với mục tiêu của Chương trình Giáo dục mầm non.

III. KẾT LUẬN

Kết quả nghiên cứu cho thấy giáo viên mầm non nhìn chung có nhận thức tương đối phù hợp về giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ 5–6 tuổi qua hoạt động ngoại khóa, đặc biệt trong việc giúp trẻ nhận biết nguy hiểm, phòng tránh và hình thành hành vi an toàn. Tuy nhiên, một số giáo viên vẫn chưa hiểu đầy đủ về khái niệm và cấu trúc kỹ năng tự bảo vệ.

Trong thực tiễn, các phương pháp trực quan, thực hành – trải nghiệm và trò chơi được sử dụng khá thường xuyên; đồ dùng trực quan, học liệu và môi trường trải nghiệm cũng được chú trọng. Tuy vậy, nội dung ứng phó, tìm kiếm sự hỗ trợ khi gặp nguy hiểm, ứng dụng công nghệ và huy động nguồn lực hỗ trợ còn hạn chế.

Do đó, cần nâng cao năng lực chuyên môn của giáo viên, tăng cường hoạt động ngoại khóa theo hướng trải nghiệm và xử lý tình huống, đa dạng hóa nội dung, phương pháp, phương tiện giáo dục và đẩy mạnh phối hợp giữa nhà trường, gia đình và cộng đồng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2016). Chương trình Giáo dục Mầm non ban hành kèm Thông tư 28/2016/TT-BGDĐT.

Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2017). Chỉ thị số 505/CT-BGDĐT về việc tăng cường các giải pháp đảm bảo an toàn tuyệt đối cho trẻ trong các cơ sở giáo dục mầm non.

Chính phủ nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam. (2017). Nghị định số 80/2017/NĐ-CP về môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện và phòng chống bạo lực học đường.

Nguyễn Thị Thy Giang. (2020). Giáo dục kỹ năng tự bảo vệ cho trẻ mầm non. Hà Nội: Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.

Nguyễn Hoàng Phương Thảo. (2018). Biện pháp giáo dục kỹ năng tự bảo vệ bản thân cho trẻ 5–6 tuổi thông qua trò chơi đóng vai theo chủ đề. Luận văn thạc sĩ Khoa học giáo dục. Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh.

Metsäpelto,. R. L. & Pulkkinen,. L. (2014). The benefits of extracurricular activities for socioemotional behavior and school achievement in middle childhood: An overview of the research. J Educ Res Online, 6(3), 10–33.